

адаптивного тестування в обученні англійському мові в сучасному ВУЗе. Охарактеризовані і отобрані оптимальні моделі адаптивного тестування для створення системи тестового контролю англійськомовної компетентності в читанні спеціальної літератури. Представлена модифікована з цією метою модель двохшагового адаптивного тестування.

Ключевые слова: адаптивное тестирование, двухшаговая модель адаптивного тестирования, многошаговая модель адаптивного тестирования, системный подход к тестированию, коммуникативный подход к тестированию.

KOROL' T. H. Adaptive Testing of English Reading for Specific Purposes.

The necessity of adaptive testing strategies application creating English reading for specific purpose competence testing system for the students majoring in non-linguistic specialties is grounded in the article. Basic theoretical principles of adaptive testing are analysed and related to common system and communicative approaches to testing. The advantages and disadvantages of adaptive testing application to English teaching in modern higher educational establishments are determined. Optimal adaptive testing models for the creation of the system of testing English reading for specific competence are studied and selected. Modified two-stage adaptive testing model is suggested as well.

Key words: adaptive testing, two-stage adaptive testing, multi-stage adaptive testing, system approach to testing, communicative approach to testing.

УДК 37.016:63]:37.018.51

Кузьменко В. Й.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ПОНЯТЬ У СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

У статті здійснюється аналіз психолого-педагогічних та організаційно-методичних передумов формування понять у старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів сільської місцевості. Розглядається досвід формування понять з технології сільськогосподарського виробництва в українській школі в умовах профільного навчання у різні історичні періоди.

Автором статті визначаються основні завдання профільної технологічної підготовки старшокласників сільської школи на сучасному етапі: формування в умовах спеціально організованої навчальної діяльності знань і умінь з сільськогосподарського виробництва, які необхідні для конкурентоспроможності майбутніх випускників на ринку праці; перетворення необхідних понять з аграрного виробництва в технічне мислення; розвиток професійно важливих якостей особистості.

Звертається увага на те, що в Україні в сучасних умовах в основному склалися нормативні, психолого-педагогічні та організаційні передумови здійснення підготовки учнів сільських шкіл до трудової діяльності у сільськогосподарському виробництві в умовах ринкової економіки.

Ключові слова: профільна технологічна підготовка, формування понять з аграрного виробництва, професійна спрямованість, сільськогосподарський профіль, професійне навчання.

Європейський вибір України супроводжується усвідомленням необхідності обґрунтування та реалізації власної стратегії подальшого прогресу загалом та окремих сфер життєдіяльності в контексті поступової інтеграції в європейське співтовариство в соціальному та економічному аспектах. У залежності від темпів розвитку країни кількість робітничих вакансій буде збільшуватись, а технологічний напрям профільного навчання користуватиметься значним попитом серед учнів загальноосвітніх навчальних закладів як складова вибудови власної освітньої траєкторії.

Саме тому в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року підкреслюється необхідність ознайомлення учнів загальноосвітніх шкіл з різними формами господарської діяльності, основами ринкової економіки, формування в них техніко-технологічних знань, вироблення практичних умінь і навичок, потрібних для залучення їх до продуктивної діяльності та оволодіння певною професією.

Складний характер сільськогосподарського виробництва, кардинальне реформування відносин власності на землю та майно, що нині відбувається в агропромисловому комплексі, зумовлюють необхідність у розробці методичних рекомендацій до формування понять з технології сільськогосподарського виробництва, як невід'ємної складової процесу здобуття молоддю сільськогосподарських професій. Рівень оволодіння учнями поняттями з аграрного виробництва є свідченням їх успіхів у оволодінні знаннями й запорука їх подальшого руху в освоєнні навчального матеріалу.

Мета статті. Здійснити аналіз організаційно-педагогічних передумов формування понять з технології сільськогосподарського виробництва у старшокласників сільської місцевості в умовах профільного навчання.

Проблема профільної технологічної підготовки школярів не є принципово новою для вітчизняної педагогічної науки. В історії української школи існував вже певний досвід профілізації. Історія свідчить, що професійна спрямованість була притаманна українській школі, починаючи ще з 20-х років минулого століття. І особлива увага цій проблематиці надавалась у періоди реформування освіти, тобто у часи кардинальних змін у загальних підходах до організації та здійснення навчально-виховного процесу.

Цілеспрямовані заходи щодо впровадження профільної технологічної підготовки школярів в Україні вперше у радянський період розпочалися після прийняття у 1922 році "Кодексу законів про народну освіту УРСР" [6]. Відповідно до документу всі типи дитячих навчальних закладів повинні були одержати земельні ділянки та експлуатувати їх на засадах виробничих колективів, що потребувало наявності у школярів певних знань та умінь.

Схема освітньої системи 20-х років передбачала професійну школу за профілями, які називались “вертикалі”: сільськогосподарський (агрономічна школа), індустріально-технічний (технічна школа), соціально-економічний та медичний (школа лікарського помічника)” [3, с. 881].

У цей період теоретичні та практичні проблеми профільного технологічного навчання учнів активно досліджувалися П. П. Блонським, Т. С. Шацьким, А. С. Макаренком. Вони зокрема виявили педагогічно доцільні форми та методи зв'язку навчання з продуктивною працею; визначили зміст понять “індустріальне виховання” (П. П. Блонський) та “господарче виховання” (А. С. Макаренко); обґрунтували психолого-педагогічні основи трудового виховання, роль і педагогічну значущість для нього чітко окреслених організаційних і планових аспектів (П. П. Блонський); підтвердили необхідність формування у школярів професійно важливих рис особистості: планування колективної та самостійної праці, оцінка її ефективності, прогнозування результатів праці, спостережливості, розважливості, організованості, розсудливості у праці (Т. С. Шацький) тощо.

Аналіз психолого-педагогічних праць того часу показав, що досвід професійних шкіл з підготовки молоді до праці у сільськогосподарському виробництві є недостатньо висвітленим. Професійні школи створювалися як “... початкова організаційна форма профосвіти для підлітків від 15 до 17 років (з знанням по курсу семирічної школи); вони підготовлюють робітників у певній царині господарства” [6, с. 188; 9].

Нагадаємо, що Україна до початку 30-х рр. мала систему середньої освіти яка помітно відрізнялася від своїх аналогів в інших республіках СРСР. Україна була своєрідним полігоном для апробації ідеї доцільності та можливості професійної підготовки учнів старших класів. Однією з форм її практичної реалізації стали професійні школи які вирішували подвійну задачу – надавали загальноосвітню підготовку для вступу до вищих навчальних закладів та забезпечували трудову підготовку старших підлітків та юнаків на допрофесійному рівні [11, с. 29].

Аналіз психолого-педагогічних праць дає можливість стверджувати про великий інтерес дослідників до періоду розвитку шкільництва 1920–1930 рр. І це зрозуміло, бо цей період відзначився розмаїттям науково-педагогічних поглядів і пошуків українських освітян. [4, с. 7-8].

Після прийняття у 1937 році Народним комісаріатом освіти УРСР рішення № 309 “Про скасування викладання праці як самостійного предмету”, підготовку учнів до сільськогосподарської праці школярів було фактично припинено. Лише у післявоєнний період розвиток науки та техніки, удосконалення на цій основі промислового та сільськогосподарського виробництва, зростаюча потреба сільського господарства в кваліфікованих кадрах для відновлення народного

господарства гостро поставили питання про підвищення рівня аграрної підготовки молоді [1].

У 40-роки на перший план висувається проблема формування у свідомості дітей наукових понять та уявлень. Досліджуються закономірності засвоєння знань та системи наукових понять у школярів, шляхи досягнення найбільш ефективного їх засвоєння (Б. Г. Ананьєв, А. А. Смирнов, П. П. Шеварьов, Б. М. Теплов). Спираючись на дослідження П. П. Блонського та Л. С. Виготського, радянські психологи розглядають питання формування рис особистості школяра в процесі оволодіння поняттями й набуття системи наукових знань, вирішують питання про вплив наукових понять на формування світогляду.

Подією, що започаткувала масове запровадження трудового профільного навчання в межах якого передбачалася обов'язкова професійна підготовка в загальноосвітніх школах України, стало прийняття 24 грудня 1958 року Верховною Радою СРСР "Закону про зміцнення зв'язку школи з життям і про дальший розвиток системи народної освіти в УРСР". У цьому законі знайшов втілення гіперболізований принцип поєднання навчання з життям, з продуктивною працею. Закон передбачав не лише здійснення технологічної профільної підготовки старшокласників, але й впроваджував нові організаційні форми трудової профільної підготовки сільських шкіл (навчально-виробничі бригади, табори праці й відпочинку, шкільні лісництва і таке інше), які мали значний потенціал в плані сприяння формуванню базових понять з технології сільськогосподарського виробництва.

Реалізація змісту сільськогосподарської праці передбачала вивчення вирощування овочевих, плодоягідних, декоративних та польових рослин. Велика увага при цьому надавалася проведенню сільськогосподарського дослідництва. Окрім того учні вивчали технологію вирощування тварин.

Характерною особливістю було те, що трудове профільне навчання учнів 8-9 класів загальноосвітньої школи здійснювалася у поєднанні з професійною підготовкою учнів у 10-11 класах і давало можливість юнакам та дівчатам орієнтуватися в системі сільськогосподарського виробництва, розширювати загальнотехнічний світогляд, формувати базові поняття з аграрного виробництва, розвивати науково-технічне мислення.

У цей період варто згадати емпіричний досвід педагогів-новаторів: В. О. Сухомлинського, І. Г. Ткаченка, О. А. Захаренка з організації трудового профільного навчання, що мав наукову і практичну значущість, яка полягала у виявленні та створенні педагогічних умов, необхідних для формування базових понять з технології сільськогосподарського виробництва. У досвіді творчої діяльності педагогів-новаторів 60-70-х років ХХ століття практично було закладено теоретичні засади формування

базових понять з технології сільськогосподарського виробництва в сільській школі з урахуванням нових підходів до його сутності як засобу профорієнтації та професіоналізму.

Шляхами формування базових понять з сільськогосподарського виробництва було наступне: складання і розв'язування задач з виробничим змістом; проведення вчителями загальноосвітніх дисциплін виробничих екскурсій та включення матеріалу екскурсій у зміст відповідних уроків; організація спостережень за виробничими об'єктами під час виробничої практики учнів; виконання лабораторно-практичних робіт у шкільних кабінетах та виробничих лабораторія на устаткуванні, яке використовують на підприємствах народного господарства; виконання лабораторно-практичних робіт і виробничих дослідів безпосередньо в умовах виробництва; організація самостійної роботи учнів з використанням технічної літератури, довідників, розрахункових таблиць тощо [2, [1] с].

З метою підвищення якості засвоєння базових понять з аграрного виробництва вчителі застосовували різноманітні типи уроків (підготовчі, уроки засвоєння нових знань, уроки формування практичних умінь та навичок, уроки тренувальних вправ, уроки-семінари, уроки науково-технічної інформації, контрольні-залікові уроки), форми (уроки, кіно-уроки, лабораторно-практичні заняття, виробнича практика та ін.) і методи навчання (спостереження, метод навчально-технічних досліджень, метод монтажно-демонтажних робіт, метод "технічних дефектів", складання і розв'язування задач з виробничим змістом, розповідь, пояснення, інструктаж, лекція, бесіда, ілюстрації та демонстрації, практичні, лабораторно-практичні та самостійні (практичні, пізнавальні, творчі) роботи, вправи на читання технічних креслень, домашні завдання дослідницького характеру та ін.) [2; 5; 10, с. 63-67].

Як бачимо, педагоги застосовували як традиційні, так і нові для того часу типи уроків і методи навчання. Особливого значення приділяли проблемі реалізації міжпредметних зв'язків.

Дослідження широкої джерельної бази показало, що 80-ті рр. ХХ ст. позначилися активізацією роботи педагогів та вчених над проблемами трудового профільного навчання сільських школярів. В цей період, дослідженнями вчених-педагогів, психологів, методистів встановлено, що формування в учнів системи наукових понять займає центральне місце в навчально-виховному процесі: у формі понять відбувається засвоєння учнями системи наукових знань. Від якості засвоєння наукових понять залежить розуміння законів, теорій, наукової картини світу, а також здійснення трудової підготовки й політехнічної освіти школярів (П. Р. Атутов, Н. М. Верзилин, Л. И. Дроздов, И. Д. Зверев, Л. В. Загрекова, А. Н. Мягкова, А. В. Усова, С. М. Шабалов, С. Г. Шаповаленко,

А. А. Шибанов і ін.). Дослідження П. Р. Атутова показали, що сутність політехнічних знань становить взаємозв'язок законів і понять наук, що розкривають загальні науково-технічні сторони сучасного виробництва. Так, наукові основи сільськогосподарського виробництва розкриваються в школі в процесі комплексного застосування загальнонаукових понять різного рівня складності й узагальненості на уроках сільськогосподарської праці. Політехнічними знаннями П. Р. Атутов називає загальнонаукові, технічні, економічні й інші знання, якщо їхнє засвоєння школярами пов'язане з осмисленням ролі науки в сучасному виробництві, з характеристикою наукових основ техніки, технології, організації виробництва.

З набуттям Україною незалежності та кардинальними змінами у базисі українського суспільства, виникла нагальна потреба суспільства у фахівця новітньої генерації, що детермінувало подальший пошук шляхів до аграрної підготовки шкільництва .

Одним з головних завдань теоретичної підготовки школярів за програмою профільного навчання [8] було формування знань основних сільськогосподарських понять, категорій, законів, форм організації праці та виробництва, основ економіки й організації виробництва в рослинництві і тваринництві; основних елементів маркетингу, тощо. У процесі практичного навчання основна увага зосереджувалася на формуванні спеціальних, професійно-етичних і комунікаційних умінь та навичок.

Педагоги сільських шкіл намагалися оптимізувати навчально-виховний процес на уроках трудового навчання, дбали про організацію суспільно корисної продуктивної праці учнів, керували трудовими об'єднаннями школярів, вивчали їхні професійні здібності. З цією метою вони використовували різноманітні форми, методи і засоби трудової підготовки, спрямовуючи їх на психологічну і практичну підготовку учнів до майбутньої трудової діяльності у сільському господарстві.

Отже, в сучасних умовах загальноосвітня школа сільської місцевості повинна готувати своїх випускників до отримання вищої аграрної освіти і ведення ефективної діяльності у сфері сільськогосподарського виробництва.

Висновки. Таким чином, основними завданнями профільної технологічної підготовки старшокласників сільської школи на сучасному етапі можна назвати: формування в умовах спеціально організованої навчальної діяльності знань і умінь з сільськогосподарського виробництва, які необхідні для конкурентоспроможності майбутніх випускників на ринку праці; перетворення необхідних понять з аграрного виробництва в технічне мислення; розвиток професійно важливих якостей особистості, які підвищують адаптацію молоді в сфері виробництва.

Проаналізовані психолого-педагогічні передумови формування понять

у старшокласників загальноосвітніх навчальних закладів сільської місцевості, дають можливість зробити висновок, що у 2000-х рр. в Україні в основному склалися нормативні, психолого-педагогічні та організаційні передумови здійснення підготовки учнів сільських шкіл до трудової діяльності у сільськогосподарському виробництві в умовах ринкової економіки. Розпочата в країні земельна реформа, актуалізувала цю проблему і обумовила проведення відповідних науково-педагогічних досліджень вищезгаданої проблеми.

Використана література :

1. *Борисенко В. Й.* Курс української історії з найдавніших часів до XX століття: навч. посіб. [для студ. вищих навч. закл.] / Володимир Йосипович Борисенко. – К. : Либідь, 1996. – 616 с.
2. *Іванко А. Б.* Освітня діяльність та педагогічна спадщина І. Г. Ткаченка / А. Б. Іванко. – Кіровоград : Поліграф-Терція, 2004. – 188 с.
3. Кодекс законів про народну освіту УСРР // Збірник постанов та розпоряджень Робітничо-селянського уряду України. – Х. : ДВУ, 1922. – 912 с.
4. На боротьбу за політехнічну школу. Резолюції I Всеукраїнського з'їзду політехнізації. – Х., 1931. – 79 с.
5. Педагогічна спадщина І. Г. Ткаченка в контексті модернізації шкільної системи освіти : матеріали Всеукр. наук.-метод. конф. (21-22 травня 2004 р.) / ОІППО ім. Сухомлинського. – Кіровоград, 2005. – 272 с.
6. Порадник працівника освіти. – Харків : Шлях освіти, 1924. – 495 с.
7. Порадник робітника освіти. – Харків : Шлях освіти, 1924. – 502 с.
8. Програми для учнів 8-9 класів із профілів: “Основи фермерського господарства”, “Тваринництво і основи підприємництва”, “Рослинництво та основи підприємництва” // Інформаційний збірник Міністерства освіти України. – 1992. – № 17-18. – С. 54-59.
9. *Самофал Я. В.* Управление трудовым процессом и воспитанием школьников в сельской общеобразовательной школе : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. / Я. В. Самофал. – К., 1985. – 24 с.
10. *Ткаченко И. Г.* Школа – сельскому хозяйству / И. Г. Ткаченко // Народное образование. – 1972. – № 3. – С. 63-67.
11. Трудова політехнічна школа : Міфи і реальність (1917–1941 рр.) / Д. О. Тхоржевський, А. В. Вихрущ, Г. В. Терещук та інші. – К., б.н.в., 1994. – 135 с.

References :

1. *Borysenko V. J.* Kurs ukrajinskoji istoriji z najdavnishykh chasiv do KhKh stolittja : navch. posib. [dlja stud. vyshhykh navch. zakl.] / Volodymyr Josypovych Borysenko. – K. : Lybidj, 1996.– 616 s.
2. *Ivanko A. B.* Osvitnja dijalnistj ta pedaghoghichna spadshhyna I. Gh. Tkachenka / A. B. Ivanko. – Kirovograd : Polighraf-Tercija, 2004. – 188s.
3. Kodeks zakoniv pro narodnu osvitu USRR // Zbirnyk postanov ta rozporjadzhenj Robitnycho-seljansjkogho urjadu Ukrajiny. – Kh. : DVU, 1922.–912 s.
4. Na borotjbu za politekhnichnu shkolu. Rezoljuciji I Vseukrajinsjkogho z'jizdu politekhnicizaciji. – Kh., 1931. – 79 s.
5. Pedaghoghichna spadshhyna I. Gh. Tkachenka v konteksti modernizaciji shkyljnoji systemy osvity : materialy Vseukr. nauk.-metod. konf. (21–22 travnja 2004 r.) / OIPPO im. Sukhomlynsjkogho. – Kirovograd, 2005. – 272 s.
6. Poradnyk pracivnyka osvity. – Kharkiv : Shljakh osvity, 1924. – 495 s.
7. Poradnyk robitnyka osvity. – Kharkiv : Shljakh osvity, 1924. – 502 s.
8. Prohramy dlja uchniv 8-9 klasiv iz profiliv: “Osnovy fermersjkogho ghospodarstva”, “Tvarynnyctvo i osnovy pidpryjemnyctva”, “Roslynnnyctvo ta osnovy pidpryjemnyctva” // Informacijnyj zbirnyk Ministerstva osvity Ukrajiny. – 1992. – # 17-18. – S. 54-59.

9. Samofal Ja. V. Upravlenye trudovym processom y vospytanyem shkoljnykov v seljskoj obshheobrazovatel'noj shkole: avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.01 / Ja. V. Samofal. – K., 1985. – 24 s.
10. Tkachenko Y. Gh. Shkola – seljskomu khozjajstvu / Y. Gh. Tkachenko // Narodnoe obrazovanye. – 1972. – # 3. – S. 63-67.
11. Trudova politekhnichna shkola : Mify i realnistj (1917–1941 rr.) / D. O. Tkhorzhevsjkyj, A. V. Vykhruhshh, Gh. V. Tereshhuk ta inshi. – K., b.n.v., 1994. – 135 s.

КУЗЬМЕНКО В. И. Организационно-педагогические предусловия формирования понятий у старшеклассников общеобразовательных учебных заведений сельской местности в условиях профильного обучения.

В статье совершается анализ психолого-педагогических и организационно-методических предусловий формирования понятий у старшеклассников общеобразовательных учебных заведений сельской местности. Рассматривается опыт формирования понятий с технологии сельскохозяйственного производства в украинской школе в условиях профильного обучения в разные исторические периоды.

Ключевые слова: профильная технологическая подготовка, формирование понятий с аграрного производства, профессиональная направленность, сельскохозяйственный профиль, профессиональное обучение.

KUZMENKO V. I. Organizational and Pedagogical Prerequisites of Students' Formation of Concepts in Secondary Schools in Rural Areas in Terms of Specialized Education.

In the paper author conducts analysis of psycho-pedagogical and organizational and methodological prerequisites of students' formation of concepts in secondary schools in rural areas. Experience of forming concepts in agricultural technology in Ukrainian schools in terms of specialized education in different historical periods was reviewed. In the paper author defines main tasks of specialized technological training of senior students in rural schools as of today.

Key words: specialized technological training, formation of concepts of agricultural production, professional orientation, agricultural specialization, professional training.

УДК 37.011.3-051:78

Лю Веньцун

**АНАЛІЗ РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ
ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

У статті визначено і конкретизовано цілі вокально-хорової підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва у вищих навчальних закладах, зокрема, такі: володіння фаховими знаннями в галузі вокально-хорового мистецтва, знайомство з методами наукового пізнання, формування системи методологічних знань в контексті майбутньої професії. Визначення показників мотиваційно-ціннісного, когнітивного і творчо-діяльнісного компонентів професійної підготовки, необхідних для успішної реалізації майбутніх вчителів у вокально-хоровій діяльності.